

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 7.

V Ljubljani, 1. julija 1892.

Leto XXII.

Ptičkova tožba.

Zakáj na veji sam sediš
In tožne pesence žgoliš?

„Oh, s kruto deček je rokó
Mladiče vrgel raz drevó.

Za góst se grm hudobnež skril,
Ženico s kamnom mi ubil.

Ubežal komaj sem mu sam,
A kam naj zdaj bežim, ne znam.

Poiščem si nesrečni dom
In tam gorjé opeval bom.

Izlival v pesni bom gorjé,
Doklér ne počí mi srcé. —

Ne gane li ti tožba tá,
Mladina, rahlega srcá?

Ne bo li sklenil v sreči vsak:
„Nikdár ne bom hudobnež tak!“

F. N.

Pobožnim ljudem Bog pomaga.

(Povest; spisal —n—.)

I.

zvoniku cerkve sv. Katarine na Skalah je odbila ura deset. Tiha noč je vse pokrivala spečo prirodo in vaščanje, utrujeni od težkega dela, priporočili so se v božje varstvo in plegli k sladkemu počitku. Nad vasjó je vladal skrivnosten mir, samó tam od kréme imovitega Antona Seljána se je slišalo hripavo kričanje ponočnih pivev.

Trije možjé so sedeli okolo mize in pili žganje, katero je vže marsikaterega spravilo na nič. Prvi je bil Andrej Balant, velik mož, kateremu se je pa vže na lici poznalo, da preveč pije te strupene pijače. Pred nekaj leti je bil še trden kmet in bil bi lahko še zdaj, a pijančevanje mu je vzelo vse veselje do dela. „Kjer ni dela, ni jela,“ pravi prigovor. Takó je bilo tudi pri Balantovih. Kjer je vladala poprej sreča in blagostanje, kazalo se je zdaj siromaštvo in béda; kjer je poprej živelo vse v miru, tam je zdaj nastajal često prepir. — Kaj ne stori vse pijančevanje!

„Andrej,“ rekel je mož, ki je poleg Balanta sedel, „Andrej, pojdi domóv, ker imaš ženo in otroke, ali pa daj še za žganje!“

„Kaj bom hodil domóv,“ odgovoril je Andrej, „domá ljudjé mrjó. Daj še žganja, Anton, dosti ga daj in najboljšega!“

„To je moška beseda, Andrej!“ hvalil ga je tretji v njih družbi.

„Toda to ti rečem, Anton,“ dejal je zopet Andrej, ko je prinesel Selján žganje, „plačal ti ne bodem nocój, zakaj nimam več okroglega v žepu. Potrpi, da kaj prodam, potlej bodeva vse poravnala.“

„Hm, dosti je vže dolga, Andrej,“ opomnil je Selján, „pa vender bodi še za nocój. Toda glej, da mi kmalu plačaš.“

Nič prida mož ni bil Anton Selján. Namesto da bi ljudem branil ponočevati, videl je to še celó rad, ker je vedel, da mu ponočevanje donaša največ dobička, ker ljudjé, ki so vže takó daleč zabredli, ne gledajo na vsak krajecar in pijó toliko časa, dókler je kaj okroglega v žepu. Kadar pa vže poslednji krajecar poženó po grlu, takrat pa pijó kar takó „na kredo“ — oj, in Antonu Seljánu je bilo takó najbolj po volji, zakaj on je vže skrbel, da mu nihče ni ostal dolžán. Res, nič prida mož ni bil ta krčmár: on ni gledal na tó, kaj je pravo, kaj ni pravo, ampak bilo mu je le do tega, da si je množil svoje imetje.

Oblastno je stopal po sobi gori in doli. „Kdaj bodeš plačal?“ vprašal je zopet Balanta.

„Kdaj?“ zakričal je Balant, „plačal ti bodem vže — če ne, pa mi prodaj hišo — kar hočeš, vse mi prodaj, samó žganja mi daj, Anton!“

„Bodo ti prodali hišo, Andrej,“ dostavil je njegov sosed, „potlej pa bodeš prosjačil.“

„Kdo bode prosjačil?“ vprašal je jezno Balant, „ti bodeš prosjačil, pa ne jaz! — Hej, pijmo, možjé, pijmo! Holala!“ . . .

In zopet se je razlegalo v mirno vas tam od krčme Seljánove hripavo kričanje ponočnih pivcev. —

Na konci vasi je stala Balantova hiša, v katerej je tudi še gorela luč. Za mizo je sedela objokana Balantova žena Marjeta in brala v debelej molitvenej knjigi. Njej nasproti je sedela njena starejša hčerka Dragica in pletla nogovice. Dragičina sestra Ivanka in brat Franek sta vže spala.

„Oj, kakó dolgo ni zopet očeta domóv,“ zaihtéla je Dragica.

„Dá, ura je vže deset odbila, in še ga ni,“ dostavila je mati in si otrla solzo iz očesa.

Bilo jej je hudo pri srei. Njen mož, ki je bil še pred kratkim priden in skrben oče svoje družine, udal se je pijančevanju, zanemarjal gospodarstvo in takó zapravljal imetje, ki si ga je z velikim trudom pridobil.

Dragico je spanec premagal. Delo jej je palo iz rok, in zadremala je pri mizi. Mati se ni mogla več jokú vzdržati. Pokleknila je pred sveto razpelo, ki je viselo v kotu za mizo in na póluglasno molila: „O večni Bog, dodeli mi to milost, da se povrne moj mož zopet na pravi pot. Daj, da bode zopet skrben gospodar in dober oče svojim slabotnim otročičem!“

Vstala je nekako potolažena in vzbudila Dragico. „Pojdi v posteljo, Dragica,“ rekla je, „saj jaz tudi grem. Bog vé, koliko časa bi morali še čakati.“

Opravili ste potem večerno molitev in šli k počitku. Dragica je kmalu zaspala, a mati ni mogla spati. Čula je, ko je prišel mož pozno v noči domóv, bilo jej je hudo, zelo hudo, a molčala je in na tihem prosila in molila Bogá. Še le proti jutru je zaspala.

II.

Res, takó ni moglo iti dalje. Ako je kdo še takó imovit, naposled mu vender poide vse, ako le zapravlja ter ne dela ničesar. Balant ni niti za las krenil s svoje krive poti. Nič niso pomagale goreče prošnje njegove dobre žene. Ko se je storil mrak, šel je k Seljanu in tam popival pozno v noč. Da se je takó manjšalo njegovo imetje, lahko je umljivo. Prodal je vže vse, kar se je dalo prodati in predno si je sam mislil, ni imel nič več drugega, kakor zadolženo hišo. Vse njegovo posestvo je prišlo Seljáu v róke. Zdaj je bil prav za prav on gospodar na Balantovem posestvu in Selján bi ga lahko izgnal po svetu, kadar koli bi hotel.

Marjeti je bilo zelo težko, ko je morala gledati, kako razpada lepa kmetija. A naj bi bilo vse v božjem imenu, ako bi bili le otroci vže preskrbljeni. Dà, ti ubožni otroci! — Vsi so bili še majhni — Franek še celó v šolo ni hodil — vsi slabotni. Za delo ni bil nobeden sposoben, da bi materi vsaj toliko pomagal, da bi jim ne primanjkovalo vsakdanjega kruha. Oj, kakó je bilo včasih hudo materi, ko ni mogla dati kruha lačnim otročičem! — In tega vsega je bilo krivo to nesrečno pijančevanje! —

Antona Balanta niso ganili upadli obrazki lačnih otrok niti solze trpeče Marjete. Navadil se je toliko pijančevati, da se mu ni zdelo več mogoče začeti zopet pošteno živeti.

„Kaj bo, kaj bo,“ tožila je mnogokrat Marjeta, „ako nas Selján požene po svetu? Kaj bo iz ubožnih otročičev?“

Bilo se je res tega bati, zakaj Selján je bil trdega srca in njegova sestra Jera, ki je bila še domá, bila je ravno tako neusmiljena proti siromakom.

Od prevelikega pijančevanja je začel Anton Balant bolehati. Od dne do dne so slabele njegove telesne moči: kakor senca je lazil okolo. Morda bi bil še ozdravil, ako bi bil pravočasno opustil pijačo, a ker ni odnehal, končal je vže zgodaj svoje življenje. V jeseni je umrl. Skrómen je bil njegov pogreb, a vender je britko plakala zapuščena Balantova družina, ko so zagrnili njegov grob.

Ostala je Marjeta sama s svojimi otročiči — prava sirota! — Pod milim Bogom ni imela ni toliko več, da bi mogla plačati pogreb. Sklenila je iti k Seljáu, prosit ga, naj ji posodi vsaj toliko denarja, da bode mogla pokriti troške in omisliti si najpotrebnejših stvari. Delala bode potlej s podvojenimi močmi, da bode lahko vse dolgove kmalu poravnala.

Pri Seljáu je bila sama Jera domá, ko je prišla Marjeta iskat pomoči.

„Kaj bi rada, Marjeta?“ ogovorila jo je Jera.

„Z bratom bi rada govorila,“ rekla je Marjeta.

„Ni ga domá. Sicer pa ni treba nič prosjačiti pri nas. Brat je vže dosti zaupal tvojemu možu, tebi ne bode več ničesar. Glej, da se kmalu spraviš iz hiše, ki je naša!“ govorila je prevzeta Jera in odšla od Marjete.

Kaj je bilo storiti Marjeti? Zнала je, da so Seljánovi brezsrčni, a sklenila je še jedenkrat poskusiti.

Ko je prišla drugi dan zopet k Seljānu, našla je Andreja domá, ter mu razodela svojo prošnjo.

„Niti krajearja ti ne dam!“ zakričal je osorno Andrej.

„Ali vsaj mojih otrok se usmilite,“ prosila je Marjeta.

„Nič! Iz hiše se mi spravi! Svet je velik — bodeš vže kje preživela sebe in svoje otroke!“ rekel je odločno Selján.

Plakala je Marjeta. A te solzé, ki bi omečile kamen, omečile niso trdega Andrejevega srca. Marjeta je morala iti iz hiše, kjer je preživela toliko veselih in žalostnih dni. — Oj, otroci, to vam je bil žalosten dan! — Britko so jokali zapuščeni otroci z žalostno marmjim je še ostalo.

terjo, ko so odhajali iz vasi — pregnani od trdosrčnega človeka.

Morda bi bila dobila Marjeta kje drugej v vasi pomoči, a hotela ni iti več nikamor prosit: bala se je, da jej tudi drugi odrekó svojo podporo. Zaupala je samó na Bogá še in na njegovo dobroto.

Dragica je nesla v bornem zvežnji vse, kar

„Kam gremo, mati?“ vprašal je potoma Franek.

„Bog si ga vedi kam!“ odgovorila je mati.

Prišli so do znamenja na griči. Tu so obstali. Mati se je ozla še jedenkrat proti vasi, sklenila roki ter goreče molila. Dragica je neprestano jokala; Franek je pokleknil in se stisnil v materino krilo, sklenivši svoji ročici; Ivanka pa je plašno gledala v svet, kamor jim bode zdaj popotovati.

Pod gričem je imel Selján svoje polje. Jera je ravno žela na polji, ko je ugledala nesrečno četvorico pod križem. Zlóbno veselje jej je polnilo srce, ko je videla toliko nesreče, toliko britkosti! —

„No, Marjeta,“ zaklicala je s poti, „pa srečno hodi in glej, da nas ne bodeš več nadlegovala!“

Kaj nè, otroci, da je bila Jera hudobnega, brezčutnega sreá! —

Marjeta ni Jeri ničesar odgovorila, ampak vzdihnila je globoko in rekla otrokom: „Molimo, otroci, da nas bode Bog očeval. Prosimo ga njegove pomoči!“

In molili so vsi, goreče molili: „Dobri Bog, tvoja dobrota je ustvarila vse na svetu. V tvojih rokah je sreča in nesreča bornega človeka. Tvoja volja je, da smo obožali in ti hočeš, da moramo zdaj po svetu. Bodi nam ti milostiv sprem-ljevalec na poti, privedi nas v varno bivališče in daj, da bi dobili še kje dobrih ljudi, kateri bodo umeli našo bēdo in potrebo. Onim pa, ki so nas pregnali, ōnim pa odpusti, o Bog, v svojej večnej dobroti!“ —

Res, lepó so molili zapuščeni, nesrečni ljudje. — Razjasnilo se je v ónem hīpu nebó, katerega so prej preprezali črni oblaki, kakor da bi hotel pokazati mogočni Bog, da je takej molitvi vedno odprta pot pred njegovo sveto obličje . . .

Nekako okrepečani in potolaženi so vstali izpod križa in šli dalje po prašnej cesti — sami nevedé, kam jih pripelje pot. —

III.

Do sosednje vasi je bilo dobro uro hodá. Utrujeni so vže bili Balantovi, ko so zagledali od daleč zvonik vaše cerkvice. Potoma se je spomnila Marjeta na svojo prijateljico, ki je imela svoje posestvo v vási, v katero bodo skoraj prišli. Njej je pred nekaj leti umrl mož, in od takrat je sama gospodarila. Sklenila je torej Marjeta, da pojde najprej do nje, morda jej ona kaj pomore.

Veselo je vzprejela prijazna žena Marjeto in njene otroke, a vender se jej je čudno zdelo, kakó da jo je v tem časi obiskala.

Sočutno jo je pomilovala, ko je Marjeta povedala dogodke, kateri so nam vže znani.

„Nikamor ne pojdeš,“ rekla je Marjeti, „tu ostani s svojimi otročiči. Kruha nam ne bode primanjkovalo. Skupaj bomo delali in skupaj molili in Bog bode blagoslovil naš trud in naše delo.“

S kako rádstvo je vzprejela Marjeta prijateljičino ponudbo! Sama ni vedela, kakó bi se jej zahvalila. „Bog ti plačaj,“ rekla je s solznimi očmi.

A dobra prijateljica je bila vesela, da jej je bilo móči pomagati nesrečnej Marjeti in njenim otrokom, zakaj vedela je, da je dolžnost vsakega človeka, po-magati svojemu bližnjemu.

Pozabljeno je bilo hipoma vse trpljenje. Na večer so se skupno zahvalili Bogu, ki je uslišal njih gorečo molitev. A spomnili so se tudi očeta ter prosili Boga, da bi se usmilil njegove duše in mu dal srečno večnost.

Trdosrčnega Seljana je kaznoval pravični Bog: še tisto jesen mu je vse posestvo pogorelo, in pripoznati je moral mož in sestra njegova, prevzetna Jera, da ni nič nestalnejšegá na svetu, kakor bogastvo, odvzeto onemu, ki je ubožen in pomoči potreben. Selján se je kesal svojega življenja in rad bi bil poravnal, kar je zakrivil, a ni mu bilo več mogoče.

Marjeta je učakala pri svojej prijateljici sivo starost v krogu pridnih in po-božnih otrok. Bili so vsi prepričani, da dobri Bog nikoli ne pozabi ljudi, kateri se k njemu zatekajo in njega pomoči prosijo.

